

Raadsinformatiebrief

Uitkomsten ETHOS-telling regio Hart van Brabant

Aan: Gemeenteraden regio Hart van Brabant
Van: Portefeuillehoudersoverleg Sociaal Domein
Datum: 10 oktober 2024

Inleiding

In de regio Hart van Brabant (regio HvB) willen we dat iedereen een fijn (t)huis heeft om te wonen. Voor een groot gedeelte van onze inwoners is dat een vanzelfsprekendheid maar dat geldt helaas niet voor iedereen. We zien in het straatbeeld steeds vaker mensen zonder een dak boven hun hoofd. Daarnaast is er ook verborgen dakloosheid met bijhorend leed. Dit is een onwenselijke situatie waar snel en adequaat op moet worden gereageerd. Met het vastgestelde *regionale actieplan dakloosheid Iedereen een (t)huis*¹ wordt hier concreet vorm aangegeven, waarbij de focus ligt op het voorkomen van dakloosheid, *preventie* en *Wonen Eerst*. Om het beleid en de acties nog gericht in te kunnen zetten, is het van belang om dak- en thuislozen nauwgezet in beeld te hebben. Daarom heeft de regio Hart van Brabant dit jaar meegedaan aan de ETHOS-telling. De uitkomsten hiervan zijn op 10 oktober beschikbaar gekomen. Met deze raadsinformatiebrief wordt u geïnformeerd over de achtergronden, de uitkomsten, de eerste conclusies en het vervolg.

Wat houdt de ETHOS-telling in

ETHOS staat voor 'European Typology of Homelessness and Housing Exclusion' en is in 2006 in Vlaanderen ontwikkeld door de Katholieke Universiteit (KU) Leuven. Bij de ETHOS-telling wordt dakloosheid gedefinieerd als een gebrek aan volwaardige huisvesting. Met andere woorden, het gebrek aan een veilig (t)huis. De ETHOS-classificatie wordt in Europa gezien als de best onderbouwde en meest gezaghebbende manier om dakloosheid te meten. De methode gaat uit van een eendaagse telling in een gemeente of regio, een zogenoemde point-in-time-meting. Alle organisaties of mensen die in aanraking komen met dak- en thuisloze mensen vullen op de dag van de telling een vragenlijst in over mensen die vallen in de ETHOS-categorieën. Naast gemeentelijke diensten en de maatschappelijke opvangorganisaties doen bijvoorbeeld ook inloophuizen, ervaringsdeskundigen en lokale toegangsteams zodat ook minder zichtbare groepen geteld worden. In 2023 is de ETHOS-telling een eerste keer in Nederland uitgevoerd, in de regio Den Bosch - Oss. Dit jaar vond de telling plaats in zes nieuwe regio's, waaronder Hart van Brabant. De Hogeschool Utrecht voert deze telling in samenwerking met het Kansfonds uit. Meer informatie over de ETHOS-telling is te vinden op [de website van het Kansfonds](#).

1 [03-Bijlage-2-Regionaal-actieplan-dakloosheid-Iedereen-een-thuis.pdf \(regio-hartvanbrabant.nl\)](#)

ETHOS-telling in de regio Hart van Brabant

De afgelopen maanden hebben de colleges van B&W ingestemd met het *regionale actieplan dakloosheid Iedereen een (t)huis*. Het college van B&W van Tilburg was eerder al akkoord gegaan. Een belangrijk argument om te komen tot een regionaal actieplan was dat we het met de huidige aanpakken dakloosheid niet gaan oplossen en dat een paradigmashift nodig is. Met (meer) inzet op preventie en op Wonen Eerst. Om dit goed te kunnen doen, is het essentieel om inzicht te hebben in de werkelijke grootte en aard van de groep van (dreigend) dak- en thuisloze mensen. Het zicht op de volledige groep mensen ontbreekt namelijk op dit moment; de huidige tellingen vanuit onder andere CBS geven een beperkt beeld. Vandaar dat ervoor is gekozen om met de ETHOS-telling mee te doen. In het najaar van 2023 is een start gemaakt met de voorbereidingen. De 'point-in-time-meting', oftewel de teldag, vond plaats op 11 april 2024. In totaal hebben 68 organisaties in de regio meegeteld. In vergelijking met de andere regio's die dit jaar meededen is dit een hoog aantal. De Hogeschool Utrecht heeft de resultaten verzameld en verwerkt en de uitkomsten zijn 9 oktober jl. landelijk beschikbaar komen. Op 10 oktober jl. zijn de regionale cijfers in de LocHal Tilburg gepresenteerd.

Bevindingen en rode draden vanuit de ETHOS-telling

In totaal zijn op 11 april 1484 dak- en thuisloze mensen geteld in de regio HvB, waarvan 1150 volwassenen en 334 kinderen. De resultaten zijn in lijn met de verwachtingen, namelijk dat er meer dak- en thuisloze inwoners zijn dan uit eerdere cijfers bleek. Hieronder een overzicht met verdere bevindingen uit de Ethos-telling regio HvB:

- Onder de getelde 334 kinderen (onder de 18 jaar) zijn 30 alleenstaande kinderen en 304 kinderen samen met ouder(s).
- 425 kinderen zijn indirect betrokken bij de situatie van dak- of thuisloze ouder (ouder is dakloos, kind zelf niet)
- Het grootste deel van de getelde personen is man (65%) en alleenstaand zonder kinderen (69%). Een groot aandeel betreft mensen tot 27 jaar (43%)
- Het grootste deel van de dak- en thuislozen bevindt zich in de tijdelijke opvang (24%) en bij familie, vrienden of derden (31%)
- 66% van de mensen die geteld zijn hebben de Nederlandse nationaliteit, 12% is EU-burger
- 41% van de mensen zijn op de teldag korter dan één jaar dakloos, 22% is langer dan 2 jaar dakloos

De belangrijkste rode draden vanuit de Ethos-telling zijn:

1. In alle gemeenten komt dak- en thuisloosheid voor en zijn er ook kinderen bij betrokken. Een groot aantal kinderen heeft er direct of indirect mee te maken
2. 2/3 van het aantal dak- en thuislozen is niet in beeld in de regio. Voor Tilburg is dit percentage 50%
3. Onder de getelde daklozen zijn relatief veel gezinnen thuisloos en verblijven in onconventionele woonplekken en bij familie, vrienden of bekenden
4. De uitkomsten zijn vergelijkbaar met die van de telling in Den Bosch (2023)
5. Buiten Tilburg bevinden zich relatief veel dak- en thuislozen in de categorieën 5, 6 en 7, namelijk mensen in niet conventionele woonruimten vanwege een gebrek aan huisvesting (zoals auto, kraakpand, vakantiewoning), mensen die tijdelijk verblijven bij familie, vrienden of kennissen én mensen met dreigende huisuitzetting.

Kanttekeningen

In algemene zin kan worden gesteld dat de ETHOS-telling meer inzicht geeft in het aantal dak- en thuislozen in de regio. Het is echter niet zo dat we nu alles weten. Vanuit een eerste analyse van de cijfers is geconstateerd dat we vooral de arbeidsmigranten en de mensen die verblijven op vakantieparken en campings onvoldoende in beeld hebben. De campings en vakantieparken zijn wel benaderd maar hebben uiteindelijk niet meegedaan aan de telling. Ook vraagt een deel van de cijfers nog om interpretatie en duiding. Daarnaast is de intensiteit waarmee iedere gemeente in de regio heeft geteld verschillend. Daarom moet met nuance naar de cijfers gekeken worden. De uitkomsten van de ETHOS-telling worden dan ook als richtinggevend beschouwd en nog niet als volledige waarheid. Daarvoor zijn nog nadere analyses nodig. De Hogeschool Utrecht heeft aangegeven deze analyses pas na 10 oktober uit te kunnen voeren. Hier zal zo snel mogelijk mee worden gestart, naast de analyses die we zelf als regio uit kunnen voeren.

Conclusies

Op basis van de uitkomsten en de bevindingen hebben de portefeuillehouders Sociaal Domein de volgende conclusies getrokken:

1. We zijn als regio blij dat we deze cijfers nu in beeld hebben en dat zoveel organisaties in de regio geparticipeerd hebben. Het laat zien dat de problematiek en urgentie breed leeft.
2. De uitkomsten zijn in lijn met de verwachtingen, namelijk dat het aantal dak- en thuislozen hoger is dan uit eerdere cijfers is gebleken.
3. De uitkomsten roepen ook nog vragen op. Sommige punten vragen om een nadere analyse en ander zaken moeten nog uitgezocht worden. Hier wordt de komende tijd hard aan gewerkt.
4. De uitkomsten bieden ons als regio handelingsperspectief, en ze past bij de acties die opgenomen zijn in het regionale actieplan 'iedereen een (t)huis'. Namelijk inzet op preventie en wonen eerst.
5. De problematiek laat zien dat wij dit als gemeenten niet alleen kunnen. We hebben onze samenwerkingspartners en inwoners nodig om dakloosheid een halt toe te roepen. Dit willen we ook uitdragen, kom samen met ons in actie.

Vervolg

Het uitvoeren van de ETHOS-telling is geen doel op zich. Inzicht in de aantallen is belangrijk maar nog belangrijker is het dat gemeenten en samenwerkende partijen de noodzaak zien om dakloosheid een halt toe te roepen en hier structureel aan te willen werken. Daarom wordt ingezet op een brede coalitie van betrokken partijen. Aan de ETHOS-telling hebben 68 organisaties meegedaan en er is energie en besef van urgentie aanwezig. Daarom is het van belang om breed regionaal in te blijven zetten op de aanpak en het voorkomen van dakloosheid, in lijn met het *regionale actieplan dakloosheid Iedereen een (t)huis*. Dit door de uitkomsten van de ETHOS-telling maar ook andere data en analyses die beschikbaar zijn nader te duiden en te vertalen in concrete acties op regionaal én lokaal niveau. In het *regionale actieplan dakloosheid Iedereen een (t)huis* is de afspraak gemaakt om jaarlijks een uitvoeringsplan op te stellen, gebaseerd op het actieplan en nieuwe ontwikkelingen. Het uitvoeringsplan 2025 is eind dit jaar gereed en zal aan de colleges van B&W worden voorgelegd. De gemeenteraden worden daarna geïnformeerd.